

ІННОВАЦІЙНА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ ЯК ІНСТРУМЕНТ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІКИ

Інноваційна політика є важливою частиною державної економічної політики, але разом з тим вона має самостійний характер і являється дієвим інструментом впливу держави на економіку країни.

В цілому інноваційна політика спрямована на створення сприятливих умов для: розвитку інноваційних процесів; концентрації фінансових ресурсів на пріоритетних напрямках розвитку науки і техніки; мінімізації ризику приватних компаній у процесі розробки нової високотехнологічної продукції; складання комплексних прогнозів національного інноваційного розвитку; формування цільових науково-технічних програм; створення споживчого ринку для нововведень, скорочення витрат фірм, що здійснюють НДДКР; поширення науково-технічних знань як найважливішого економічного ресурсу.

Ще у 1977 р. спеціальна комісія сенату США зауважувала, що найближчим часом і у віддаленому майбутньому наука і технологія заслуговуватимуть на більшу увагу, ніж будь-який інший елемент національної політики або складова національних програм. У сучасному світі показники інноваційної діяльності стають вирішальними у визначенні економічного рівня держави. Провідні, промислово розвинені країни розробляють і здійснюють інноваційні програми у пріоритетних наукових і технологічних напрямках (біо- та нанотехнології, мікроелектроніки, комп'ютерних технологій, генної інженерії тощо), тобто у напрямках, які здатні забезпечити високі норми прибутку. На цій основі змінюється структура виробництва, безперервно збільшується обсяг і питома вага наукомісткої продукції. Все це перетворює інноваційний процес на головний фактор економічного зростання найбільш розвинених країн. Б. Санто наводить цікаві дані: 25 % приросту виробництва у розвинених країнах викликано прямими матеріальними інвестиціями капіталу, приблизно 35 % — підвищенням кваліфікації робочої сили і більш як 40 % економічного зростання цих країн є результатом використання наукових знахідок, винаходів, застосування технологічних інновацій [1].

За підрахунками експертів частка України в глобальному ринку наукомісткої продукції складає всього 0,1%, а США – 36%. В Китаї ще в 2007 році на XVII з'їзді Компартії було прийняте рішення про створення інноваційної держави [2].

Державна інноваційна політика повинна стати найважливішою підйомною діяльністю, спрямованою на виведення економіки України з фінансово-економічної кризи. Головною метою такої політики є стратегічна орієнтація розвитку виробництва на впровадження досягнень науково-технічного прогресу, забезпечення соціально-економічних, організаційних і правових умов для постійного відтворення та ефективного використання науково-технічного потенціалу. Досвід переконливо свідчить, що значна частина науково-технічних інновацій пов'язана з інвестиційними товарами, які потребують капітальних витрат. Тому, якщо рівень нагромадження інвестицій у країні низький, то потенційні можливості розвитку науково-технічної сфери можуть бути втраченими. Цей аспект є актуальним для України. Основні причини кризи інвестування полягають в екстенсивному характері відтворення в минулому, відсутності економічного механізму стимулювання інноваційної активності промислових підприємств України, незначні обсяги інвестицій порівняно з потребами економіки, руйнівна сила інфляції [3].

В Україні ще не склався дієвий механізм інвестування масштабних технологічних змін. Державні науково-технічні програми часто не забезпечують кінцевих результатів. Міністерства та відомства обтяжені соціальною необхідністю підтримки традиційних виробництв, не мають достатніх коштів для інноваційних трансформацій своїх галузей. Недержавні комерційні структури ще не можуть здійснювати довгострокові проекти, які б забезпечували базові технологічні зміни. Іноземні інвестиції здебільшого спрямовані на підтримку виробництв, які мають короткострокову експортну перспективу [4]. Одним з ефективних заходів реалізації інноваційної політики має стати розробка стратегії десятирічного технологічного розвитку України з акцентом на активізацію інноваційної діяльності у базових наукомістких галузях економіки [5].

1. Інвестознавство: Підручник. — 3-тє вид., допов. — К.: МАУП, 2004. — 480 с. // <http://ukrkniga.org.ua/ukrkniga-text/31/25/>.
2. Савченко І. Сучасні тенденції в формуванні інноваційної політики // <http://blog.liga.net/user/isavchenko/article/5654.aspx>.
3. Макаренко І. Проблеми інноваційної політики України в умовах реформування економіки // Економіст. - 2005. - №4 - С.40-42.
4. Красносова О.М. Проблеми матеріального стимулювання персоналу промислових підприємств // Фінанси України. - 2002. - № 10. - с. 48-52.
5. III міжнародний форум "Сучасна інноваційна політика: стан, проблеми та перспективи розвитку" // <http://iee.org.ua/ru/detailed/ad/311>.